

PCPPP i DN
Ośrodek Doradztwa Metodycznego
67-200 Głogów ul. Jedności Robotniczej 38
e-mail: sekretariat@pcpppidn.eu
tel./fax (76) 833 32 11 (76) 838 42 93

Program

Spotkania z wyobraźnią

Opracowanie:
mgr Małgorzata Domańska
nauczyciel Zespołu Placówek Szkolno-Wychowawczych
w Głogowie

PCPPP i DN
Ośrodek Doradztwa Metodycznego
67-200 Głogów ul. Jedności Robotniczej 38
e-mail: sekretariat@pcpppidn.eu
tel./fax (76) 833 32 11 (76) 838 42 93

- I WSTĘP**
- II OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU**
- III INFORMACJE O PROGRAMIE**
- IV HARMONOGRAM SPOTKAŃ**
- V SCENARIUSZE ZAJĘĆ**
- VI EWALUACJA PROGRAMU**

- BIBLIOGRAFIA**

*„Sztuka jest niewyczerpalnym źródłem pomysłów, ponieważ wszystko w niej jest możliwe,
nie obowiązują żadne zasady ograniczenia, pomysł rodzi pomysł.
Sztuka jest niekończącą się opowieścią- rzeką, która wciąż płynie.
Każde dziecko odpowiednio stymulowane może w tym świecie zaistnieć.
Może stać się głównym bohaterem świata wyobraźni.”*

Koryna Opala- Wnuk

„ Sztuka, która pomaga dzieciom”

WSTĘP

Powodem, który zainspirował mnie aby stworzyć niniejszy program były moje obserwacje i doświadczenia zdobyte podczas kilkuletniej pracy w świetlicy szkolnej z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną. Zaobserwowałam, że dzieci te mają ogromną potrzebę i chęć tworzenia oraz odnoszenia sukcesów. Jednakże podczas pracy twórczej brakuje im inwencji, pewności i odwagi. Zwróciłam się zatem w kierunku arteterapii, ponieważ zawsze lubiłam zajmować się tworzeniem, ponadto od niedawna odkryłam, że praca twórcza może być wspaniałą terapią i zabawą dla innych, a szczególnie dla dzieci. Mając na względzie naturalną potrzebę tworzenia towarzyszącą człowiekowi od początku istnienia, angażującą nie tylko rozum, ale również uczucia, doznania, niepokoje i pragnienia, sięgnęłam do „terapii przez sztukę” mającą lecznicze oddziaływanie.

Arteterapia pomaga uzewnętrznić emocje, pragnienia, dążenia, myśli. Jest formą komunikacji z samym sobą i z innymi ludźmi. W trakcie zajęć możliwa staje się zmiana sposobu odbioru otaczającej rzeczywistości. Dzięki niej dziecko lub osoba dorosła zaczyna nabierać dystansu w stosunku do własnych, niekiedy trudnych przeżyć, uczuć i doświadczeń. Odgrywa istotną rolę wobec, np. dzieci z rodzin, gdzie nie dopuszcza się do ujawniania uczuć, gdzie są one tłumione bądź też wyrażane w niewłaściwej formie. Dzięki arteterapii można kształtować i rozwijać inteligencję emocjonalną, a szczególnie takie jej aspekty, jak identyfikowanie własnych stanów emocjonalnych oraz wyrażanie ich w społecznie akceptowany, nieraniący innych sposób. Sztuka pomaga kształtować osobowość dziecka - z jednej strony stwarza możliwość ujawnienia stłumionych uczuć, zaś z drugiej strony przejmuje nad nimi kontrolę i uwalnia od napięć. Wpływa również na samoocenę i poczucie własnej wartości. Jest sposobem porozumienia się z sobą i innymi. Pomaga w poszukiwaniu motywacji do pracy, może stanowić bezpieczny i akceptowany przez dzieci sposób wypowiedzenia tego, co jest trudne do opisanego słowami, to co stanowi dla nich trudność w przezwyciężeniu problemów i negatywnych emocji wcześniej nagromadzonych i przechowywanych. Podczas odkrywania tajemnic sztuki dzieci nadpobudliwe uspokajają się a te, które mają problemy z zaakceptowaniem przez grupę, zamknięte, nieśmiałe, niejednokrotnie otwierają się, zaczynają o sobie mówić.

OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Głównym założeniem programu jest wzbudzenie zainteresowań plastycznych dzieci, wszechstronne rozwijanie ich zdolności, wdrażanie do konstruktywnego spędzania czasu wolnego. Arteterapia odgrywa ważną rolę w nauczaniu i wychowaniu dzieci. Umożliwia im ujawnienie własnych myśli i uczuć oraz obrazu świata widzianego z ich perspektywy. Rozwija ekspresję i umiejętności artystyczne oraz zdolność do działania i osiągania celu. Wyrabia poczucie ładu, porządku i estetyki, rozbudza zaciekawienie i rozwija wrażliwość. Zajęcia z arteterapii służą rozszerzaniu i pogłębianiu wiedzy ucznia, przyczyniają się do rozwoju jego zainteresowań i zdolności, wspomagają koncentrację uwagi, rozwijają myślenie, pamięć, wdrażają do atrakcyjnego i pożytecznego spędzania wolnego czasu. Zajęcia te mają przede wszystkim sprawiać przyjemność i mieć charakter zabawy edukacyjnej, podczas której uczniowie uzewnętrzniają swoje stany emocjonalne. Istotną sprawą jest również uwrażliwianie dzieci na piękno przyrody, umożliwienie dostępu do sztuki oraz umożliwienie im jak najczęstszego wypowiedzania się poprzez własną twórczość. Wykonywanie prac plastycznych rozwija możliwości twórcze uczniów, pobudza wyobraźnię, inicjatywę, uczy wiary w siebie, wytrwałości, konsekwencji w dążeniu do celu. Zajęcia plastyczne korzystnie wpływają na ogólny rozwój uczniów oraz na ich integrację. Arteterapia nie wymaga zdolności plastycznych. Wartość prac nie leży w ich walorach artystycznych, ale w zawartym w nich przekazie emocjonalnym. Sam proces tworzenia jest często ważniejszy od końcowego efektu pracy. W przypadku dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, celem arteterapii nie jest stworzenie pięknego dzieła, lecz przekonanie ucznia, że jest sprawczy, że potrafi „coś” zrobić. Terapia przez sztukę i swobodne działania skierowane są do dzieci jako forma aktywizująca bez względu na poziom intelektualny i wiekowy. Mają na celu aktywizowanie dziecka przez budzenie zainteresowań wieloraką aktywnością i swobodą działania.

INFORMACJE O PROGRAMIE

UŻYTKOWNICY PROGRAMU:

- Użytkownikami programu są uczniowie kl. IV i VII uczęszczający na indywidualne nauczanie oraz uczniowie kl. V Specjalnej Szkoły Podstawowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Marii Konopnickiej w Zespole Placówek Szkolno-Wychowawczych w Głogowie oraz uczniowie kl. III Szkoły Podstawowej nr 10 w Głogowie. Uczniowie ZPSW biorący udział w zajęciach są osobami z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i umiarkowanym również ze sprzężeniami.

CZAS REALIZACJI PROGRAMU:

- wrzesień 2017 – maj 2020

PROGRAM OPRACOWANO W OPARCIU O:

- Podstawę Programową Kształcenia Ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych.
- Podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.
- Literaturę dotyczącą tematu.

CELE ZAJĘĆ

Cele ogólne:

1. Stymulacja wszechstronnego rozwoju ucznia.
2. Rozwijanie wrażliwości, wyobraźni i twórczego myślenia.
3. Integracja uczniów pełnosprawnych z uczniami niepełnosprawnymi.
4. Włączanie uczniów nauczania indywidualnego w grupę.

Cele szczegółowe:

1. Zapoznanie z różnymi technikami plastycznymi.
2. Wdrażanie do samodzielnej twórczości, odpowiedzialności i umiejętności planowania działań na miarę indywidualnych możliwości każdego ucznia.
3. Wdrażanie do współpracy w grupie i wzajemnej pomocy.
4. Doskonalenie sprawności manualnej i percepcyjnej.
5. Doskonalenie umiejętności posługiwania się różnymi narzędziami, materiałami plastycznymi.
6. Wzmacnianie poczucia własnej wartości, wiary we własne siły.
7. Tworzenie życzliwej i przyjaznej atmosfery na zajęciach.
8. Zaspokojenie potrzeb akceptacji, bezpieczeństwa.

Cele operacyjne:

1. Uczeń zna i stosuje różne techniki arteterapeutyczne.
2. Uczeń posługuje się podstawowymi narzędziami i materiałami.
3. Uczeń dba o porządek na stanowisku pracy.
4. Uczeń współpracuje w grupie.

EFEKTY DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH:

Uczeń:

- Wykazuje poprawę w zakresie ogólnego funkcjonowania w środowisku.
- Wykazuje umiejętność współdziałania w grupie.
- Wzmacnia wiarę we własne możliwości.
- Czerpie satysfakcję z kreatywnego działania.
- Uwalnia naturalną ekspresję twórczą.
- Wykazuje poprawę zdolności manualnych.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW:

- Opracowanie autorskiego programu *Spotkania z wyobraźnią*;
- Opracowanie scenariuszy zajęć;
- Studiowanie literatury dotyczącej wdrażanych metod oraz z zakresu rozwoju dzieci z niepełnosprawnością intelektualną;
- Opracowanie narzędzi służących do ewaluacji programu: ankieta dla uczniów, ankieta dla wychowawców klas.

WARUNKI REALIZACJI PROGRAMU

- WYMIAR GODZIN : 2 godziny lekcyjne
- PRZEDMIOT ZAJĘĆ: zajęcia rozwijające kreatywność
- ODPOWIEDNIE WARUNKI LOKALOWE: sala do realizacji zajęć
- POMOCY: materiały plastyczne, artykuły spożywcze, instrumenty muzyczne, rzutnik pisma

METODY PRACY:

- Arteterapia
- Muzykoterapia
- Pedagogika Zabawy
- Metoda praktycznego działania
- Metody słowna, pokaz

FORMY ZAJĘĆ:

- Zajęcia indywidualne
- Zajęcia w parach
- Zajęcia dla całej grupy

ORGANIZACJA ZAJĘĆ

Realizując program uwzględniłam współpracę: z wychowawcami klas, jako źródło wiedzy o uczniach danej klasy oraz z wychowawcą i uczniami klasy III Szkoły Podstawowej nr 10 w Głogowie, którzy wspólnie z uczniami ZPSW w Głogowie będą brać udział w wybranych zajęciach. Uczniowie objęci nauczaniem indywidualnym (osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym ze sprzężeniem) będą brali udział w cyklicznych zajęciach z arteterapii (2 x 45 min./ raz w miesiącu).

Uczniowie kl. III Szkoły Podstawowej podczas wybranych wspólnych spotkań będą razem wykonywać zadania, eksperymentować, bawić się w określone zabawy czy wcielać w role. Poprzez udział w zajęciach dzieci uczą się empatii, tolerancji, szacunku i otwartości wobec tego co inne. Sprzyja to wzrastaniu wrażliwości emocjonalnej, poszerza wiedzę o człowieku i życiu, uczy dostrzegania innych niż własne problemów, zrozumienia odmienności drugiego człowieka, trudności w jego funkcjonowaniu, a także gotowości niesienia mu pomocy, bycia uważnym i odpowiedzialnym w kontaktach z nim.

HARMONOGRAM SPOTKAŃ 2017/2018

Lp.	Temat zajęć	Czas trwania	Termin realizacji
I.	Jesień. Odciskanie faktur – glina.	2h/ 45 min	Październik 2017
II.	Dzień Niepodległości - prezentacje	45 min	Listopad 2017
III.	Teatr cieni - forma twórczej zabawy	2h/ 45 min	Grudzień 2017
IV.	Eksperymenty plastyczne	2h/ 45 min	Luty 2018
V.	Krokodyl z papieru - recykling	2h/ 45 min	Marzec 2018
VI.	Kwiatowa mandala	2h/ 45 min	Maj 2018

PCPPP i DN
Ośrodek Doradztwa Metodycznego
67-200 Głogów ul. Jedności Robotniczej 38
e-mail: sekretariat@pcpppidn.eu
tel./fax (76) 833 32 11 (76) 838 42 93

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

Scenariusz zajęć

Temat: Jesień. Odciskanie faktur – glina.

Cel główny:

- integracja grupy,
- podnoszenie poziomu samoakceptacji,
- aktywne spędzanie czasu wolnego podczas pracy twórczej,
- wspomaganie dziecka mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów,
- uwrażliwianie na bogactwo otaczającego nas świata,
- wspomagania twórczej aktywności dziecka.

Cele operacyjne:

uczeń

- potrafi współpracować w grupie,
- zna materiały służące do działań twórczych,
- z pomocą lub samodzielnie wykonuje kolejne zadania z przygotowanych materiałów,
- potrafi projektować, ugniatać,
- potrafi planować kolejne działania,
- potrafi odbijać przygotowane faktury,
- potrafi nazwać wykonany przedmiot.

Forma pracy:

indywidualna i grupowa

Metody: eksperyment, pogadanka, praktycznego działania.

Pomoce i materiały: glina, liście, patyki, kasztany, żołądźcie, suche kwiaty, zboża.

Przebieg zajęć:

1. Objasnienie tematu i celu zajęć.
2. Dzieci siedzą w kręgu. Rozmowa na temat darów jesieni jakie można wykorzystać do zabawy w odciskanie faktur. Zainteresowanie dzieci tematem.
3. Najpierw wspólnie z dziećmi ubijamy glinę uderzając nią o stół, następnie ugniatamy ręką formując placek i wałkujemy powierzchnię, aby była idealnie gładka do zabawy.
4. Układamy na glinianym placku szklane kuleczki lub kamyczki, a następnie całość zagniatamy.
5. Bawimy się w poszukiwanie skarbu, rozrywamy kawałki gliny i wyszukujemy kolejne ukryte klejnoty.
6. Kolejny element zabawy to mycie skarbów w wodzie.
7. Odciskanie faktury z różnych roślin i liści/ darów jesieni.
8. Wykonanie broszki - w formie liści.
9. Wykonanie zdjęć z kolejnych etapów zajęć.
10. Ankieta dla uczniów / znaki graficzne dla osób niemówiących

Scenariusz zajęć

Temat: Uroczystości z okazji Święta Niepodległości.

Cel główny:

- *integracja uczniów niepełnosprawnych z pełnosprawnymi,*
- *podnoszenie poziomu samoakceptacji,*

-
- rozwijanie poczucia przynależności narodowej,
 - poszerzanie wiedzy na temat własnej ojczyzny - zapoznanie z wydarzeniami historycznymi,
 - wdrażanie do przyjmowania właściwej postawy podczas śpiewania/ słuchania hymnu narodowego,
 - utrwalenie nazw symboli narodowych.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- nabywa pewności siebie w trakcie indywidualnych występów,
- poszerza słownictwo i doskonali dykcję,
- rozwija pamięć,
- śpiewa melodyjnie, rytmicznie tańczy,
- nawiązuje kontakty interpersonalne,
- zna symbole narodowe,

Forma pracy: indywidualna, grupowa.

Metody: pogadanka, pokaz, recytacje, śpiew, ekspresja muzyczno- ruchowa

Pomoce i materiały: symboliczna flaga Polski, mapa Polski z symbolami narodowymi, plansza „Polska - moja Ojczyzna”, brzozywy krzyż, znicze, utwory na płytach CD, kotyliony, stroje krakowskie, kwiaty.

Przebieg zajęć:

Wstęp

Przywitanie uczestników i zaproszonych gości

1. Wejście uczniów z flagą Polski.
2. Uroczyste odśpiewanie hymnu narodowego.

3. Recytacja wiersza pt. „11 Listopada” autor: L. Wiszniewski.

Rozwinięcie

4. Wykonanie piosenki pt. „Mój dom”.
5. Przedstawienie historycznych wydarzeń z dziejów Polski w formie inscenizacji.
6. Symboliczne oddanie hołdu żołnierzom poprzez złożenie kwiatów pod Brzozowym Krzyżem – do utworu „*Biały krzyż*” Krzysztofa Klenczona
7. Odśpiewanie pieśni patriotycznej pt. „*My pierwsza brygada*” w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej nr 10 w Głogowie.
8. Taniec *Krakowiak* w wykonaniu uczniów.
9. Wykonanie pieśni patriotycznej pt. „*Niepodległa*”
10. Recytacja wiersza pt. „Barwy ojczyście” autor: Czesław Janczarski
12. Recytacja wiersza pt. „*Katechizm polskiego dziecka*”, autor: Władysław Bełza

Zakończenie

13. Podziękowanie za obecność gościom i uczestnikom apelu.
14. Pożegnanie gości i uczestników.

Scenariusz zajęć

Temat zajęć: Teatr cieni - forma przekazu.

Cel główny:

- integracja grupy,
- podnoszenie poziomu samoakceptacji,
- aktywne spędzanie czasu wolnego podczas pracy twórczej,
- wspomaganie dziecka mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów.

Cele operacyjne:

uczeń:

- nawiąże kontakty interpersonalne,
- naśladuje ruchy współwiczającego,
- odgaduje różne przedmioty prezentowane za kotarą,
- odgaduje za pomocą cienia ukrytą postać,
- odgaduje czynność prezentowaną za kotarą,
- obrysowuje kontury kolegi na dużym arkuszu papieru,
- określa zadowolenie z zajęć za pomocą emotikonów.

Forma pracy:

indywidualna i grupowa

Metody: pogadanka, problemowa, praktycznego działania.

Pomoce i materiały: białe prześcieradło, rzutnik pisma, przedmioty do prezentacji za parawanem, duże arkusze papieru, flamastry, farby, nożyczki.

Przebieg i organizacja zajęć:

1. Zabawy integracyjne na powitanie: „Witam wszystkich, którzy..”, „Dzieci do dzieci”.
2. Nauczycielka recytuje wiersz pt. „Cień”
*Ten mój cień, śmieszny cień, chodzi za mną cały dzień.
Robi wszystko to co ja: ja gram w piłkę- on też gra
Ja na schody- on na schody, ja jem lody- on je lody,
Ja przez płot- on przez płot, gotów jest do różnych psot.*
3. Zabawa ruchowa „Mój cień”- dzieci ustawione w parach próbują nawzajem naśladować własne ruchy.
4. „Zaczarowane cienie”- za parawanem nauczycielka prezentuje różne przedmioty, dzieci odgadują co to jest.
5. „Kto się ukrył za parawanem?”- jedno dziecko wychodzi z sali, w tym czasie inne chowa się za parawanem. Po powrocie do sali dziecko próbuje odgadnąć na podstawie cienia, kto się

tam ukrywa.

6. „Zgadnij co robię?”- zabawy pantomimiczne, zaproszone za parawan dziecko wykonuje jakąś czynność , którą pozostali próbują odgadnąć.
8. „Cienie”- obrysowywanie na dużych arkuszach papieru cieni dzieci (czynność tą dzieci wykonują w parach). Następnie dzieci ozdabiają swoje cienie i dekorują nimi salę.
9. Ankieta dla uczniów / znaki graficzne dla osób niemówiących.

Scenariusz zajęć

Temat zajęć: Eksperymenty plastyczne.

Cel główny:

- *integracja grupy,*
- *podnoszenie poziomu samoakceptacji,*
- *aktywne spędzanie czasu wolnego podczas pracy twórczej,*
- *wspomaganie dziecka mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów,*
- *uwrażliwianie na bogactwo otaczającego nas świata*
- . *wspomagania twórczej aktywności dziecka.*

Cele operacyjne:

uczeń:

- *nawiązuje kontakty interpersonalne,*
- *zna materiały służące do eksperymentów,*
- *z pomocą lub samodzielnie wykonuje kolejne zadania z przygotowanych materiałów,*
- *potrafi mieszać , ugniatać, łączyć składniki podczas kolejnych eksperymentów,*
- *potrafi nazwać wykonany przedmiot,*
- *potrafi ulepić z masy przedmiot, dmuchać przez rurkę, mieszać barwniki.*

Forma pracy:

indywidualna i grupowa

Metody: eksperyment, pogadanka, praktycznego działania.

Pomoce i materiały: soda, ocet, olej, barwnik, dzbanek i pipetka lub strzykawka, mleko, barwniki spożywcze, płyn do mycia naczyń, patyczki do czyszczenia, zakraplacz lub łyżeczki, duży talerz, duży biały brystol, kilka szklanek, woda, płyn do mycia naczyń, słomki, farby lub barwniki, 4 łyżki szkolnego kleju w płynie, 4 łyżki żelu do prania w płynie, jednakowa porcja: mąki, soli i wody, farby, mikrofalówka, patyczki.

Przebieg zajęć:

1. Objasnienie tematu i celu zajęć.
2. Dzieci siedzą w kręgu. Rozmowa na temat tworzyw z jakich można wykonać eksperymenty. Zainteresowanie dzieci tematem.
3. **Wykonanie „chemiczne jojo”.**

Dzieci wlewają ocet do szklanek, a następnie dodają do niego barwniki. Do dzbanka wsypujemy jedno opakowanie sody oczyszczonej, a następnie po ściance dzbanka delikatnie wlewamy olej. Nabieramy zabarwiony ocet za pomocą pipetki lub strzykawki (my wykorzystaliśmy małą gumową gruszkę) i stopniowo po kropelce mniejszej lub większej wkrapiamy ocet do dzbanka obserwując co się dzieje.

Opis zjawiska: krople zabarwionego octu wpuszczone do dzbanka z olejem i sodą powoli opadają na dno. Osadzają się na powierzchni sody i tam następuje reakcja. W wyniku połączenia octu (kwasu) i sody (zasady) następuje wytworzenie się gazu – dwutlenku węgla (CO₂), który otacza kropelki wpuszczonego octu, a te stają się przez to lżejsze i unoszą się do góry. Gdy nasze niebieskie i zielone kropelki wypłyną na powierzchnię oleju tam gaz ulatnia się, a cięższe krople z powrotem opadają na dno i reakcja się powtarza. Jeśli doświadczenie przeprowadzimy prawidłowo krople powinny wędrować od góry do dołu.

4. Wykonanie: barwionego mleka.

Eksperyment z mlekiem, barwnikami i napięciem powierzchniowym:

Na duży talerz wlewamy mleko, a następnie dodajemy stopniowo rozpuszczone barwniki spożywcze lub wodę zabarwioną bibułą czy ewentualnie farbą. Obserwujemy jak kolory rozplývają się mieszając ze sobą. Gdy na mleku zbierze się już tęczowa tafla kolorów, namaczamy patyczki w płynie do mycia naczyń i delikatnie dotykamy powierzchni mleka. Jeśli eksperyment się uda barwniki pod wpływem płynu i zmiany napięcia powierzchniowego zaczną samoistnie wirować i mieszać się tworząc wspaniałe, barwne widowisko.

5. Tworzenie obrazów za pomocą piany.

Do szklanek z wodą nalewamy odrobinę płynu do mycia naczyń oraz farby lub barwnika. Płyn dokładnie mieszamy i gotowe „barwne mieszanki” ustawiamy w kilku miejscach na białym brystolu. Najlepiej zabawę przeprowadzić na trawie lub na piasku, aby uniknąć zabrudzeń wokół. Dzieci dmuchają do każdej ze szklanek tworząc olbrzymie ilości kolorowej mieniającej się w słońcu piany. Można również dmuchać w wytworzoną już pianę słomką tworząc w niej wielkie bańki mydlane. Zabawę można dodatkowo urozmaicić przelewając mieszankę płynu z barwnikiem do miski. Z przeciętej butelki wykonujemy urządzenie do tworzenia piany. Za pomocą gumki recepturki mocujemy kawałek bawełnianego materiału na końcu przeciętej plastikowej butelki. Moczymy nasze urządzenie w płynie, a następnie dmuchamy przez ustnik tworząc barwne pieniste węże.

6. Wykonanie masy balonowej.

Połączyć zwykły klej szkolny z odrobiną żelu do prania oraz pianką do golenia. W ten sposób powstaje masa do tworzenia balonów. Dzieci dmuchają przez słomkę tworząc różnej wielkości balony.

7. Wykonanie „rosnących farb”.

Mieszamy taką samą porcję wody, mąki i soli. Do zabarwienia potrzebujemy farb lub barwników spożywczych. Farby po wypieczeniu w kuchence mikrofalowej przez około 30 sek. na mocy 800W wysychają, twardnieją i unoszą się, tworząc piękny wielobarwny efekt spieczenia.

8. Wykonanie zdjęć i zamieszczenie na gazetce szkolnej.

9. Ankieta dla uczniów / znaki graficzne dla osób niemówiących.

Scenariusz zajęć

Temat zajęć: Krokodyl z papieru- recykling z papieru .

Cel główny:

- *integracja grupy,*
- *podnoszenie poziomu samoakceptacji,*
- *aktywne spędzanie czasu wolnego podczas pracy twórczej,*
- *wspomaganie dziecka mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów,*
- *uwrażliwianie na bogactwo otaczającego nas świata.*

Cele operacyjne:

uczeń:

- *nawiąże kontakty interpersonalne,*
- *zna materiały służące do recyklingu,*
- *z pomocą lub samodzielnie formuje rzeźbę z przygotowanych materiałów,*
- *potrafi okleić pracę taśmą,*
- *okleja gotową makietę kawałkami gazet zanurzonych w mącznym kleju*
- *potrafi malować rzeźbę pędzlem lub palcami zanurzonymi w farbie,*
- *potrafi wykonać elementy dekoracyjne rzeźby: kolce na grzbiecie, oczy, pazury itp.*

Forma pracy:

indywidualna i grupowa

Metody: pogadanka, praktycznego działania.

Pomoce i materiały: pudełka, rolki, butelki, taśmy, folie, sznurki, kolorowe papiery, bibuły, papier pakowy i wszelkie inne pomocne przedmioty.

Przebieg zajęć:

1. Objaśnienie tematu i celu zajęć.
2. Dzieci siedzą w kręgu. Rozmowa na temat tworzyw z jakich można wykonać rzeźbę. Zainteresowanie dzieci nową techniką wykonania rzeźby.
3. Dzieci wykonują pracę przy złączonych stolikach. Na początku formują rzeźbę z przygotowanych materiałów. Następnie całość sklejają solidnie taśmą lub klejem na gorąco. Gotową makietę okleją kawałkami porwanych gazet maczanych z mące wymieszanej z wodą. Konsystencja takiego mącznego kleju powinna być jak zagęszczony sos. Później moczą kawałki papieru i okładają kawałek po kawałku konstrukcję.
4. Po uformowaniu rzeźby dzieci całość zostawiają na dzień lub dwa do wyschnięcia i stwardnienia. Gotową twardą i suchą konstrukcję dzieci malują na kolejnych zajęciach.
5. Prezentacja i wyeksponowanie prac.
6. Ankieta dla uczniów / znaki graficzne dla osób niemówiących.

Scenariusz zajęć

Temat zajęć: Kwiatowa mandala.

Cel główny:

- *integracja grupy,*
- *podnoszenie poziomu samoakceptacji,*
- *aktywne spędzanie czasu wolnego podczas pracy twórczej,*
- *wspomaganie dziecka mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów,*
- *uwrażliwianie na bogactwo otaczającego nas świata,*
- *wspomagania twórczej aktywności dziecka.*

Cele operacyjne:

Uczeń:

- potrafi współpracować w grupie,
- wie co to jest mandala,
- zna materiały służące do wykonania mandali,
- z pomocą lub samodzielnie wykonuje kolejne zadania z przygotowanych materiałów,
- potrafi projektować, ugniatać,
- potrafi planować kolejne działania,
- potrafi naklejać przygotowane faktury.

Forma pracy:

indywidualna i grupowa

Metody: eksperyment, pogadanka, praktycznego działania.

Pomoce i materiały: duże bloki techniczne, ołówki, klej, kwiaty, liście, popcorn.

Przebieg zajęć:

1. Objasnienie tematu i celu zajęć.
2. Dzieci siedzą w kręgu. Rozmowa na temat mandali: Co to jest mandala? Jakich materiałów można wykorzystać do dekoracji mandali wiosną? Zainteresowanie dzieci tematem.
3. Przygotowujemy mandale z kartonu.
4. Układamy na kartonie przygotowane materiały - samodzielne tworzenie.
5. Naklejamy na karton przygotowane kwiaty, liście - samodzielne tworzenie.
6. Wykonanie zdjęć z kolejnych etapów zajęć. Prezentacja na gazetce szkolnej.
7. Ankieta dla uczniów / znaki graficzne dla osób niemówiących

PCPPP i DN
Ośrodek Doradztwa Metodycznego
67-200 Głogów ul. Jedności Robotniczej 38
e-mail: sekretariat@pcpppidn.eu
tel./fax (76) 833 32 11 (76) 838 42 93

EWALUACJA PROGRAMU

Metody ewaluacji:

- ✓ Ankieta dla wychowawców klas (załącznik nr 1)
- ✓ Ankieta dla uczniów (załącznik nr 2)

Dla osób nie mówiących odpowiedzi na pytania w formie znaków graficznych

załącznik nr 1

ANKIETA DLA WYCHOWAWCY

Celem niniejszej ankiety jest uzyskanie informacji dotyczących realizacji celów wyznaczonych w programie *Spotkania z wyobraźnią* oraz integracji społecznej uczniów z niepełnosprawnością intelektualną z uczniami pełnosprawnymi podczas realizacji programu.

Ankieta jest anonimowa

Proszę o zakreślenie właściwej według Pani/a odpowiedzi:

1. Czy pod wpływem prowadzonych zajęć z Arteterapii dostrzega Pan/i pozytywne zmiany w rozwoju uczniów?
 - a) Tak
 - b) Nie

2. Czego dotyczą te zmiany, proszę zaznaczyć właściwe odpowiedzi:

Uczeń:

- a) zna różne techniki plastyczne,
- b) zna i korzysta z różnych narzędzi i materiałów plastycznych,
- c) jest samodzielny w zakresie twórczości własnej oraz planowania swoich działań,
- d) wykazuje większą sprawność manualną,
- e) jest bardziej komunikatywny,
- g) chętniej nawiązuje kontakty z innymi dziećmi,
- h) wykazuje pewność siebie,
- i) wykazuje zainteresowanie otaczającym światem,
- j) współpracuje z rówieśnikami w oparciu o właściwe relacje i normy społeczne.

3. Czy udział w zajęciach miał wpływ na rozwijanie twórczego myślenia i wyobraźni uczniów?

- a) Tak
- b) Nie

4. Czy zaproponowane techniki Arteterapii przyczyniły się do rozwijania wrażliwości uczniów na sztukę?

- a) Tak
- b) Nie

5. Czy podczas zajęć z Arteterapii uczniowie podejmowali działania integracyjne?

- a) Tak
- b) Nie

6. Czy uczniowie niepełnosprawni integrując się społecznie podczas wspólnych zajęć z uczniami pełnosprawnymi czerpią z tego korzyści?

- a) Tak
- b) Nie

Jeżeli tak to jakie?

.....

7. Czy jest Pan/i za kontynuacją dalszych działań integracyjnych z udziałem uczniów?

- a) Tak
- b) Nie

załącznik nr 2

ANKIETA DLA UCZNIÓW

Ze względu na niepełnosprawność intelektualną uczniów pytania ankiety będzie odczytywał nauczyciel, uczniowie mówiący zaznaczają tak lub nie. Uczniowie niemówiący przy pomocy symbolu obrazkowego zaznaczają właściwą odpowiedź. Wstaw odpowiedni znaczek przy pytaniu.

1. Dzięki tym zajęciom:
 - a) Poznałem/am różne techniki plastyczne
 - a) Tak
 - b) Nie
 - b) Mogłem/am samodzielnie wykonać prace plastyczne
 - a) Tak
 - b) Nie
 - c) Posługiwałem/łam się różnymi narzędziami i materiałami plastycznymi
 - a) Tak
 - b) Nie
 - d) Miałem/am możliwość współpracować w grupie i wzajemnie sobie pomagać
 - a) Tak
 - b) Nie
 - e) Chętniej nawiązuję kontakty z kolegami
 - a) Tak
 - b) Nie
 - f) Nabrałem/am pewności siebie
 - a) Tak
 - b) Nie
 - g) Jestem spokojniejszy(a)
 - a) Tak

-
- b) Nie
- h) Czuję się zrelaksowany(a)
a) Tak
b) Nie
- i) Spędziłem/am czas w miłej i życzliwej atmosferze
a) Tak
b) Nie
- j) Czułem/am się bezpiecznie
a) Tak
b) Nie
- k) Chętnie wezmę udział w następnych tego typu zajęciach
a) Tak
b) Nie

Dziękuję za wypełnienie ankiety.

BIBLIOGRAFIA

1. Arciszewska, Binnen- Bessel. *Arteterapia. Szczęśliwy świat tworzenia* Toruń 2003
2. Grebyke. *Kurs z zakresu terapii przez sztukę* Wrocław 1999
3. Garda-Łukaszewska, Szperkowski T. *Współtworzenie - zajęcia plastyczne z osobami upośledzonymi umysłowo* Warszawa 1997
4. red. Hanek L. , Passela M. *Arteterapia* Zeszyt naukowy nr 48
5. Konieczna E. *Arteterapia w teorii i praktyce* Kraków 2003
6. Kuśpit H. *Arteterapia "Remedium"* 2003 nr 3 s. 6-7
7. Piszczek M. "Terapia zabawą - terapią przez sztukę", MEN, Warszawa 1997
8. Szulc W. *Sztuka i terapia* Warszawa 1993
9. Szuman S. *O sztuce i wychowaniu estetycznym* Warszawa 1990
10. Opala – Wnuk K., *Arteterapia - poza schematem szkolnej ławki*, „Psychologia w Szkole” 2005, nr 2